

בס"ד

דחזיתיה

לרבי מאיר

ממה שראיתי ושמעתי ממורי ורבי

מרן אור העולם

רבנו מאיר מאזוז זיע"א

-ט"ו בשבט-

בס"ד ליל ט"ו בשבט תשפ"ו

מעשה רב, כך כינו תמיד את מעשיהם של ענקי הרוח, שאם כן עשו הם אנו הקטנים יכולים ללמוד מהם כמו שהם עשו. כך גם ציין מרן רבנו על עצמו הוא, כשהיה מקרה שהזמינו זמר אחד לאירוע של הישיבה והיו מי שהתאוננו על כך, ומרן רבנו סיפר זאת וציין כי מרן הגר"ע יוסף הגיב למתאוננים כי יש בזה "מעשה רב", כשכוונתו של מרן הגרע"י היא מעשה רב על מרן רבנו זיע"א.

אם כי יש לציין על זה שהפשט האמיתי של מעשה רב כוונתו מעשה שהוא רב, ולא מעשה של רב, כך גם ציינתי פעם באוזניו של מרן מורי ורבי ואמר לי שפשוט שזו הכוונה. ואף על פי כן בין כך ובין כך זוהי ההסתכלות שלנו על מעשיו של מרן רבנו בכל צעד ושעל.

ברבות השנים שזכינו להיות בצל כנפיו ציינתי לעצמי הרבה מדבריו שאמר או שהייתי נוכח בהם. ובכל עת ובכל דבר רואים אותו ואת דבריו מול עינינו בכל צעד ושעל, נזכרים במעשיו ובדבריו קדשו.

כאן ליקטתי מאשר כתוב אצלי ומזכרונותי סביב יום ט"ו בשבט, ובכל דבר שהיה לי איזה ספק אפילו הקלוש ביותר העדפתי להשמיט מאשר להשאיר דבר שאינו מבורר בדברי מורי ורבי שהיה יקר בעיניו דיוק הדברים תמיד.

אין ראוי מלקרוא לקונטרס זה "דחזיתיה לרבי מאיר" שהוא מהדברים שראינו בעינינו ממעשי קדשו של מרן אור העולם זיע"א.

תלמידו יאיר הכהן צג"יר ס"ט

ט"ו בשבט

ראש השנה לאילנות

תמיד בעת דברו על ט"ו בשבט היה מזכיר כי ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, אך אין הכוונה כמו ראש השנה שלנו שהוא יום דין, אלא הכוונה שהוא ראש השנה לענין ערלה ונטע רבעי. והזמן שנידונים אם פירות האילן יהיו טובים או לא טובים הוא בחג השבועות, כמו שכתוב במשנה בעצרת נידונים על פירות האילן.

האילנות מטיילים

גם היה מזכיר כי היו כאלה בחו"ל שחשבו שבלילה הזה האילנות "מטיילים" והולכים אחד אצל השני ולכן אין לטייל בלילה הזה, ובבדיחותא היה אומר כי חושבים שעץ הברוש הולך לחברו ומברך אותו "לשנה טובה תכתב ותחתם", אבל דבר זה הוא דמיון ואינו נכון כלל, והיה מבטל דבר זה שאין לחוש לו כלל ועיקר.

האננס כמעט נפל

בשנת תשע"ח התחלתי להביא לרבנו מגש עם פירות לט"ו בשבט, בו כללתי עריכה יפה של הרבה פירות מינים ממינים שונים כדי לשמח את מורי ורבי. באותה שנה יצרנו את המגש עגול כשבמרכזו היה אננס שלם ומסביבו שמנו הרבה פירות ופיצוחים. כידוע מרן היתה עינו חדה וכמעט שום דבר לא נעלם מעיניו, וכדרכו כמעט תמיד גם אם היה רואה משהו לא היה ניכר על פניו שום דבר, אבל לאחר מכן פעמים שהיה משמיע דעתו. כך היה כמה פעמים בדרשות או כנסים ששמע מרב מסויים דבר שלא מצא חן בעיניו, ולא היה מניד עפעף ורק לאחר מכן בדבריו או בישיבה היה מביע דעתו.

באותה פעם שהבאנו את המגש האננס היה מונח על המגש,

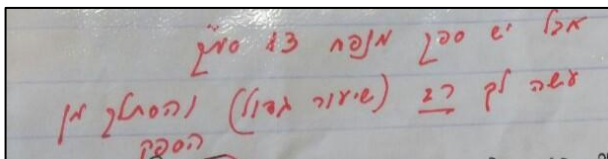
ובהתרגשות של הבאת המגש בפני רבנו האננס התנדנד ממש וכמעט נפל, חשבתי בלבי ב"ה שהאננס לא נפל בפני

רבנו והייתי מתבייש, אבל נוכחתי לדעת שהדבר לא נעלם מעיניו של

רבנו, בתוך כדי שדיברנו על פירות ארץ ישראל וט"ו בשבט לפתע פלט מרן ואמר: שמתני לב שהאננס התרגש וכמעט נפל...

שיעור כזית

באותה פעם מרן רבנו דיבר בשיעורו השבועי שקודם לכן על ענין שיעור כזית, וזו היתה הפעם הראשונה בה רבנו דיבר קבל עם ועולם כי אפשר לסמוך על שיעור כזית אפילו בשלושה עשר סמ"ק, והיה דבר זה חידוש גדול בדעתו של רבנו, חשוב לציין כי לאחר מכן עוד הוריד רבנו את שיעור הכזית אפילו לעשרה סמ"ק. ובאותה עת שהייתי לפניו הזכרתי לו דעת מר חמי שגם לה הרב ציין בשיעור, ששיעור כזית הוא כארבעה וחמשה סמ"ק, ודנו בדבר זה על כך שקשה למצוא תשובה לטענות שהציג מר חמי כמה וכמה פעמים. ועל

זה אמר מרן כי
עדיין דעתו
שלושה עשר

סמ"ק אבל ודאי שכך הוא, ורק לחומרא תמיד היה אומר עשה לך

"רב", כלומר שיעור גדול, והסתלק מן הספק. אבל למעשה מי שהוא חולה ודחוק יכול לסמוך על דעה זו של שלושה עשר סמ"ק.

פירות ארץ ישראל משובחים

כמה וכמה פעמים כאשר היה רבנו מדבר על מעלת ארץ ישראל, או על יום ט"ו בשבט היה מזכיר שבחן של פירות ארץ ישראל, שאמנם היו שחשבו שאין בהם שבת ורק הפירות שנמצאים ברחבי העולם הם הטובים, אבל לאט לאט מתברר כי הפירות של ארץ ישראל משובחים ממש. כך היה אומר על החטה של ארץ ישראל שעתה נתברר כי היא החטה המשובח בעולם, ואף על פי כן בארץ ישראל בסתמא מברכים על המחיה וכל הכלכלה, ולא על מחייתה ועל כלכלתה, כי באמת החטה שלנו של ארץ ישראל היא כבר לא בארץ ישראל, אלא בגלל שהיא כל כך משובחת מייצאים אותה לחו"ל ואילו כאן בארץ ישראל מביאים חיטה פחות טובה והיא מחו"ל. ומזה אנחנו רואים שבת של ארץ ישראל שבעולם רוצים את החיטה שלה והיא המשובחת מכל העולם כולו.

וכך היה מוסיף ומשבח את כל הפירות של ארץ ישראל מתמרים ועד ענבים, וגם היה סמוך לט"ו בשבט מזכיר שבחן של הפירות שהם טובים, טובה הארץ מאוד מאוד.

בשתי ידים

בשנה אחת הבאנו המגש פירות למרן רבנו בלשכתו בישיבה ולא בביתו כמו כל שנה, ובאותה שנה אמרתי לו כי הבאנו הרבה סוגי פירות, ושמתי בסמיכות אליו את דברי המזונות שהם החיטה וברך עליהם, ואחר כך אמר לנו תיקחו גם אתם, אמרתי לפניו שאני רוצה לקבל מהידים שלו, ושמתי שתי ידיי צמודות כדי לקבל, והזכרתי בפניו כי ככה המנהג אצל החסידים שאם מקבלים איזה דבר מהאדמו"ר מגישים את שני הידיים כביכול מלא ידינו מברכותיך.

ואמר לי כי
הוא איננו
אדמו"ר,
ואמנם יש
פעמים

שהתלמידים לוקחים ממנו שיריים אבל הוא אינו אדמו"ר. ויש לציין כי פעמים שהיה בעידנא דחדוותא והיה אומר לנכדיו או תלמידיו שהיו בסמיכות אליו "מי רוצה לקחת שיריים".

ובאותה פעם ביקשתי אם יוכל הרב לתת לאחד התלמידים שהיו עמנו ענבים, כי הוא צריך להתחתן ובעז"ה הענבים שהרב יביא לו יקויים בו "ענבי הגפן בענבי הגפן", ומרן בענוותו נתן לו וברכו בכל לבו, ואכן באותה שנה נישא בשעטו"מ, ומני אז זכרו את מועד ט"ו בשבט לטובה לקבל ענבים מידי קדשו בברכה לזיווג הגון.

למה דוקא בט"ו בשבט?

באחד מן השיעורים הזכיר חידוש פלאי הייחודי לו ממש, ושאל מדוע כל ראשי השנים שמוזכרים במשנה הם בראש חודש ואילו ט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילנות, הוא בדוקא בט"ו בחודש, ומי שמכיר את דרכו של רבנו בהבטה על דברי הגמרא היא דרך שאין עוד כמוה ליופי, לבחון הדברים מול המציאות, ולהכנס לנעליהם של התנאים והאמוראים מה עמד לפנייהם ובדרך זו ליישב הדברים.

ורבנו יישב שאלה זו על פי הגמרא שאם הגיע י"ז בחשון ולא ירדו גשמים היחידים מתחילים להתענות, ואם עד ר"ח כסלו לא ירדו גשמים אז היו גוזרים תענית. והפוסקים כתבו שאם מדובר בשנה מעוברת אז דוחים בחודש נוסף כלומר בראש חודש טבת. ולפי זה בית שמאי שאמרו שראש השנה לאילנות הוא בראש חודש שבט הוא בשנה רגילה שאינה מעוברת, וכיון שכבר ירדו רוב גשמי השנה לכן ראש השנה לאילנות. ובודאי בית שמאי מדברים בשנה רגילה שאינה

מעוברת, ואילו בשנה מעוברת כביכול היה צריך להיות בראש חודש אדר. לכן אמרו בית הלל למה שנעשה שינוי בין שנה מעוברת לשאינה מעוברת, אלא נעשה יום אחד קבוע באמצע והוא יום ט"ו בשבט. ודבר זה אמרו רבנו בפשיטות האופיינית לו, והוא דבר פלא ומתוק מדבש ונופת צופים.

ע"ה מיני פירות

בשנה אחת בשיעורו השבועי הזכיר מרן רבנו את רבי יוסף סטרוק רבה הראשי של צרפת שהיה מעלה על שולחנו ביום ט"ו בשבט ע"ה מיני פירות, ורבנו הזכיר דבר זה בהתפעלות רבה, וכששמענו את דבריו החלטנו כי לשנה אחרת נביא בפניו גם כן זנים מזנים שונים.

ואכן שנה לאחר
מכן הבאתי
בפניו מגש
עצום ורב
וציינתי באוזניו
כי הגענו קרוב
לשבעים זני

פירות, ומרן רבנו נפלא מזה מאוד ושאלני על כמה וכמה מהם איזה סוג זה ומה נקרא שמו של זה, ושיבח על זה לה' יתברך לראות כמה וכמה דברים מופלאים יש בעולם שאנחנו לא יודעים להכיר בהם.

שהחיינו

רבנו בעת הזכירו את מנהג הרב סטרוק היה אומר כי הפירות אצל הרב סטרוק מיובאים מכל מיני מקומות שונים ולכן אינו יכול לברך שהחיינו, אבל אנחנו בארץ ישראל ה' יתברך מחדש לנו את הפירות ולכן אנחנו מברכים שהחיינו. ובכל שנה כאשר הייתי מביא בפניו את הפירות הייתי מציין לו איזה מהם חדשים ומארץ ישראל ויכול לברך עליהם שהחיינו. ואמר לי כמה וכמה פעמים על ענין זה כי בזה אנחנו רואים את

השבח של הש"ת שהוא נותן לנו להתחדש בכל פעם, ובכל עונה יש את הפירות שלה, כי אם היה נותן לנו את כל הפירות כל השנה היינו מזלזלים ולא מעריכים, ואילו עכשיו כל פעם יש פרי שמתחדש, והוא מחיה אותנו מחדש, ועל זה אנחנו מברכים 'שהחיינו'.

קודם כל שבעת המינים

ועם זאת שהיה יקר בעיניו לברך שהחיינו, והייתי מציין בכל פעם על מה יש לברך שהחיינו, תמיד היה מקפיד לומר "קודם כל שבעת המינים", וכדרכו של רבנו היה משתפך בהלכה על ענין זה, שאין להקדים ברכת שהחיינו לשבעת המינים בשום פנים, ועל אף שיש כאלה שהבינו כך בדברי מרן הגרע"י למעשה לא עושים כך וגם מרן הגרע"י בעצמו לא עשה כך. אלא קודם כל שבח של שבעת המינים ורק אחר כך לברך שהחיינו. וכך היה עושה הוא בעצמו ובעינינו ראינו, היה מברך על שבעת המינים ברכת העץ ואחר כך כשנזדמן לפניו פרי שהוא ברכת שהחיינו היה מברך עליו ברכת שהחיינו לבדה.

נוסח סדר ט"ו בשבט

על נוסח הסדר של ליל ט"ו בשבט הזכיר רבנו כי יש בספר חמדת ימים כמה וכמה קטעים מהזוהר, ויש ספר שנקרא פרי חדש ושם הביא קטעים באריכות, בבדיחותא אמר רבנו כי אי אפשר לקרוא הספר הזה כי אם נקרא את כל הקטעים שבו אדם יסיים את הקריאה אחרי יום ט"ו בשבט... לכן היה ממליץ לקרוא הסדר מתוך חוברת שנקראת

חסד עליון ששם יש נוסח מתומצת לומר על כל פרי ולא אריכות יתירה.

שנה אחת נזדמן לידו של רבנו החוברת החודשית 'טראבלס של מעלה' ובה יש סדר ט"ו בשבט מקוצר לומר קטע מחז"ל ומהזהר על כל פרי ופרי, ורבנו שש עליה מאוד! כי ראה ששם מובאים הרבה פירות ועל כל אחד נוסח קצר ממש, ומני אז היה אומר שהוא עצמו קורא מתוך 'טראבלס של מעלה'.

ובאותה שנה היו לפני רבנו כמה חוברות כאלה ונתן לי אחת בידי שתהיה לי למשמרת, ומני אז שמרתי אצלי החוברת משנה לשנה

להביא בפניו, ויהי לתקופת הימים שנה לאחר מכן כשהבאתי בפניו הפירות בט"ו בשבט אמר לי 'אבל אין לי כאן הנוסח', ושלפתי מאחר ידי את חוברת 'טראבלס של מעלה' ורבנו ממש שמח על זה שיש לו את החוברת ועשינו את כל הסדר מתוך החוברת. אם כי היו חסרים כמה פירות שיש שם נוסח לומר אבל לא היו בפני רבנו, ואמר על זה

אף על פי שאין את הפרי נשבח את הקב"ה על הפרי הזה שקיים בעולם אפילו אינו בפנינו.

"זכר ליציאת מצרים"

בשנת תשפ"ד הבאתי
בפני מרן רבנו את
הפירות והוספתי שם
בקבוק יין כי גם הוא
משבעת המינים,
ולייקר הפירות

שהבאתי. מרן הביט בבקבוק וראה עליו דמות כבש, ומיד ביקש את
הבקבוק לראות מה יש עליו, וכדרכו לקרוא כל דבר שיש לפניו, קרא
את כל מה שיש על הבקבוק, וציינתי באזניו כי החברה הזו – איזיק
רם – תמיד יש על הבקבוקים שלהם המלים 'זכר ליציאת מצרים'
בכתב רש"י, כדי לזכור תמיד יציאת מצרים. ומרן ששמע זאת שיבח
זאת מאוד, לזכור גם בזמן ששותים יין את יציאת מצרים.

תפלה לאתרוג נאה

היה נוהג בכל שנה לקרוא התפלה של גאון עוזנו בעל הבן איש חי לאתרוג נאה, ומכל מקום מרקחת אתרוגים הוא דבר מלא בסוכר שרבנו היה נמנע ממנו ולא היה טועם מזה כלל. ופעם אחת טעם ממנו ממש מעט, אך בשנים שלאחר מכן היה נמנע לגמרי והיה אומר כי העיקר הוא התפלה ואין צריך לטעום בדוקא מהפרי.

פאפיה

בדין הפאפיה אמר רבנו שיש כמה צדדים אם היא נחשבת לפרי אדמה או פרי העץ, ואם היא פרי העץ הרי שיש בה דין ערלה, ויש כמה וכמה פוסקים הסוברים שהיא פרי העץ. ולעומתם דעת מרן הגרע"י שהפאפיה היא אדמה בודאי, ואמנם מרן רבנו העיר כמה דברים על הצד הזה והפוסקים כך, אמנם למעשה נקט שיש לקחת פאפיה מחו"ל ולא פאפיה בארץ, כדי שגם לדעת הסוברים שהיא פרי העץ הרי זה ספק ערלה בחו"ל. ומכל מקום בברכתה סבר שגם הלוקח מחו"ל יברך עליה אדמה כדי לפטור את ברכתה אם היא מן העץ.

ולמעשה אצל מרן לא ראיתי אף פעם שברך על פאפיה לבדה אלא תמיד היה מברך ברכת העץ וברכת האדמה על פירות אחרים ורק אחר כך היה אוכל מהפאפיה ופוטר אותה ואת ברכתה.

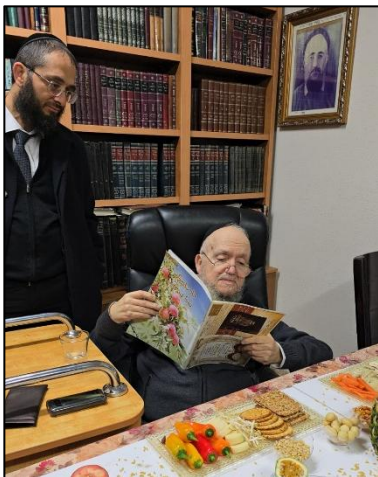
שלא יגידו שאני נגוע

בשנת תשפ"ב באותה עת של ט"ו בשבט היה לאדם אחד דין ודברים עמי, והתאונן בפני באוזני רבנו, באותה עת הייתי גר בצפת ורבנו ביקש מר' עובדיה חדוק לקוראני אליו לשמוע את אשר בפי, הגעתי ביום ט"ו בשבט לרב, ולאחר התפילה נכנסתי לחדרו של רבנו בבית הכנסת ושמע מרן את כל אשר בפי ודן ושקל באריכות רבה בדבר זה, ולא היה מרוצה מכל העניין כלל ועיקר. אם כי בסופו של ענין הצדיק הרב את הצד שלי. ובסוף דבריו אמר לי אני מקווה שהשנה לא הבאת לי מגש פירות לט"ו בשבט, אני לא רוצה לקחת שלא יגידו שאני נגוע לטובתך. ואמרתי לו שכבר הבאתי וכבר מוכן, והוא נצטער מזה והושיט ידו לכיסו ונתן לי מאה שקלים, ואמרתי לו שאני לא רוצה לקחת חס וחלילה וזה זכות שלי בכל שנה, ואמר לי אף על פי כן השנה תקח, כדי שאני אשלם על המגש, וכך אני לא אהיה נגוע לצד שלך.

התמר ראשון

שנה אחת כאשר ברך מרן רבנו על הפירות הגיע לברכת העץ, ואז ראה הזית לפניו, ואמר לי "איפה יש תמר?" ואז הסביר באריכות כי אמנם יש הסוברים שיש לברך על הזית תחילה, אבל לא היא, אף על פי שכתוב ארץ זית שמן ודבש, הנכון הוא לברך על התמר תחילה, וכך הוא נהג באותה פעם וכן בכמה שנים לברך תחילה על התמר ולא על הזית, למרות שהיה זית לפניו.

הפעם האחרונה

בשנה האחרונה לחייו של רבנו טרחו יחד עמי ינון מאמו ומשה אהרן חדאד במציאת כמה שיותר פירות שיהיו לפני רבנו בט"ו בשבט, והגענו במספר הפירות לקרוב לשמונים פירות.

ובליל ט"ו בשבט התארך הזמן עד שעלינו לבית קדשו של מרן אור העולם, וערכנו השולחן מרהיב ביופיו עם עשרות הפירות עליו, ורבנו ניגש לשולחן ואור פניו כלפידים, הגשנו בפניו החוברת טראבלס של מעלה, ועשה עמנו את כל הסדר כולו. תוך שהוא מתבל בדברי תורה וחידושים כדרכו, וכל הסדר כולו מוסרט ומצולם ברוך שמסר עולמו לשומרים.

ובתוך הדברים ציינתי בפניו חידוש ששמעתי מגיסו הגר"י ברדא שליט"א כי בתפוח רמוז שם הוי"ה ומיד אמר לי ששמע זאת מגיסו והוא דבר נאה ויפה, ואכן הזכיר רבנו חידוש זה בספריו.

תאנה חיה

בשנת תשפ"ג כשהבאנו המגש לרבנו בלשכתו, מיד שהבאתי בפניו אמר בתקיפות "לא הבאת לי תאנים!", מיד השבתי שלא, ואמר לי מיד "אי אפשר לאכול תאנים הכל נגוע". וזכרתי הדבר שלא להביא לו בשום אופן תאנים. אבל בשנה האחרונה אמר לי ידידי ינון מאמו הי"ו כי כל הבעיה היא דוקא בתאנה מיובשת שיש בה הרבה חרקים, אבל תאנה חיה אין בה בעיה. ובשנה האחרונה תשפ"ה הבאנו למרן מגש לביתו נאווה קודש, ושם כשקרא מתוך טראבלס של מעלה את התאנה שאל אם יש תאנה ואמרתי בפניו כי אמר לי שלא להביא תאנה, ודבריו של ינון מאמו צדקו, כי אמר לי רבנו אין כוונתי לכל תאנה אלא רק לתאנה יבשה שיש בה מלא חרקים וכמה שחיפשו לא מצאו דרך להכשיר אותה! אבל תאנה חיה אין בעיה.

וציינתי באוזניו שמועה ששמעתי בעיר צפת יע"א שגם בתאנים החיות יש הבדלים, יש נגוע ויש שלא, והכל תלוי בעץ יש עץ שהוא נגוע ואף פעם לא ימצא בו תאנה שהיא נקיה, ויש עצים שהם נקיים מחרקים והתאנים שלהם תמיד יהיו נקיים.

לא חייב לטעום מהכל

בשנה זו הקפיד רבנו על איזה פירות שיש בהם סוכר, והיה אומר לנו אני לא טועם מהכל ורק אומר הנוסח אבל אתם תטעמו, והיה מביט בתלמידים אשר לפניו ומבקש מהם שיאכלו מבלי לוותר. וכך היה דרכו פעמים רבות כשהיו מגישים אוכל היה מקפיד ממש שיטעמו ויאכלו.

"ענבי הגפן"

בסוף הסדר זכרו
תלמידיו את
ברכתו בכל שנה
לזיווג הגון
כשנותן ענבים

בסיום הסדר, והזכרתי בפניו כי תמיד נותן לנו ענבים לזיווג הגון וב"ה תמיד רואים בשורות טובות. ורבנו בענוותנותו אמר אם אתם רוצים אני אתן, אבל לא ראה עצמו ממש שברכתו מתקיימת. ובאו כמה

תלמידים ולקחו ענבים כשהם מזכירים השמות או מבקשים לאחיהם ואחיותם מן הענבים, ורבנו מוסיף ענבה אחר ענבה - כך היה דרכו לומר על ענב יחיד - ונותן בידי תלמידיו. וכאשר היינו כבר רגילים בזה כל מי שלקח ונתן לבני משפחתו כולם נישאו בתוך זמן קצר, והאחרונה שנשארה גם היא השבוע ביום רביעי תבוא בברית האירוסין ב"ה.

ברוכים תהיו

בסוף הסדר ברך רבנו את כל הנוכחים בלב שלם ובנפש חפצה כאשר את חלקם הזכיר בשמותיהם, בברכה יתירה, גם ר' ששון טרבלסי שהיה לפני רבנו בשולחן קיבל את ברכתו מרבנו, וזו היתה הפעם האחרונה שזכה לברכתו של רבנו עד להסתלקותו לשמי מעלה.

כי האדם עץ השדה

הוא מרן רבנו זיע"א שהיה כעץ השדה שישרשיו נטועים וחזקים, וענפיו מסתעפים לכל עבר וידו ותורתו בכל דבר וענין. נעשה אדם - נאמר בעבורך!